

Jämställdhetsberedningens rapport till kommunstyrelsen 2015

Jämställdhet är en del av lösningen på kommunens utmaningar om höjd utbildningsnivå, fler jobb, social och ekologisk uthållighet, samt att skapa en attraktiv stad och landsbygd.

Att arbeta med jämställdhetsintegrering är att föra in ett jämställdhetsperspektiv i den ordinarie vardagsverksamheten så att jämställdheten finns med från planering, till genomförande och i uppföljningen. Med ett aktivt jämställdhetsintegreringsarbete ska alla verksamheter kunna svara på frågan om ”vem, som får vad, på vilka villkor, och varför?”.

Eskilstuna kommun anses vara en av de främsta kommunerna i landet inom jämställdhetsområdet. Men fortfarande finns mycket att utveckla i organisationen.

Jämställdhetsberedningen rekommenderar att förslag och åtgärder från denna rapport tas med som underlag till årsplan 2017, kompletterande årsplan 2017, nämnders och styrelsers verksamhetsplaner 2017, samt övrigt utvecklingsarbete i kommunkoncernen.

Jämställdhetsberedningens förslag till kommunstyrelsen, sammanfattning:

Jämställdhet i förskola och skola:

- Utse kommunala pilotskolor/pilotförskolor
- Ta krafttag för att förbättra flickors psykiska hälsa
- Gör mer för att bryta de könssegregerade utbildningsvalen
- Ställ krav på jämställdhetskompetens hos lärare
- Utse förstelärare med uppdrag jämställdhet/genus
- Analysera samtliga skolors likabehandlingsplaner ur ett jämställdhetsperspektiv
- Utveckla ett systematiskt jämställdhetsarbete i förskolan och skolan i hela kommunen.

Mäns våld mot kvinnor

- Anställ en centralt placerad kvinnofridsamordnare
- Utbilda personal om relationen och skillnaderna mellan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer
- Säkerställ att kunskap om makt och maskuliniteter finns med i det behandlande och stödjande arbetet med våldsoffer och våldsutövare, samt inom myndighetsutövningen
- Besluta att Eskilstuna kommun ställer sig bakom initiativet Huskurage och ge Kommunfastigheter AB i uppdrag att införa policyn i sitt bostadsbestånd
- Stärk könsperspektivet i socialförvaltningens utvecklingsarbete mot våld i nära relationer
- Utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld, inklusive gift mot sin vilja och kvinnlig könsstympning
- Förstärk arbetet mot mäns våld mot kvinnor och det våldsförebyggande arbetet i verksamheter som möter barn och unga

- Pröva möjligheten att flytta på förövaren istället för den utsatta i samband med mäns våld mot kvinnor
- Utveckla Trygga Eskilstunas arbete ur könsperspektiv
- Utveckla samarbetet med Polisen i frågor om prostitution och människohandel/trafficking.

Jämställd arbetsmarknad- och näringsliv

- Se över köreglerna för dem som tackar nej till förskoleplats
- Utveckla samverkan avseende nyanländas inträde på arbetsmarknaden och språkutbildning
- Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i alla insatser för att etablera nyanlända och invandrade kvinnor och män på arbetsmarknaden
- Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i alla arbetsmarknadsinsatser
- Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i näringslivsutvecklingsarbetet

Övergripande

- Skärp uppföljningen av hur mycket personella och ekonomiska resurser som respektive förvaltning och bolag avsätter för att arbeta med jämställdhetsintegrering
- Förstärk jämställdhetsfokuset inom kommunens HR-arbete
- Utveckla samverkan kring jämställdhetsintegrering på kommunledningskontoret
- Utbilda kommunrevisionen i jämställdhet
- Utred tillämpningen av riktlinjerna för de förtroendevaldas barnomsorg
- Utveckla förtroendevaldas möjligheter att delta i politiska möten genom att organisera möten på dagtid
- Skicka alla interna kommunala remisser från kommunstyrelsen till jämställdhetsberedningen
- Se till att bokslutsberedningen inte förläggs 8 mars
- Starta fler familjecentraler i samverkan med landstinget och utveckla jämställdhetsintegreringsarbetet på befintliga och nya familjecentraler
- Utred om särskilda HVB-hem bör finnas för ensamkommande flickor
- Kartlägg och analysera insatser, vårdkostnader och vårdbehov för unga kvinnor och män ur ett könsperspektiv
- Följ upp hur härbärgesverksamheten fungerar och kan utvecklas ur ett könsperspektiv

I rapporten presenteras respektive förslag och motiv till förslaget mer utförligt.

Inledning

Enligt jämställdhetsberedningens nya instruktion, antagen av kommunstyrelsen den 10 november 2015 (§ 240), ska beredningen årligen presentera idéer och förslag till kommunstyrelsen på utvecklingsområden för Eskilstuna kommuns jämställdhetsarbete.

Under 2015 har beredningen fokuserat sitt arbete på tre tematiska områden:

- 1) Jämställdhet i förskola och skola
- 2) Mäns våld mot kvinnor
- 3) Jämställd arbetsmarknad och näringsliv

Utifrån valda teman har jämställdhetsberedningen under 2015 genomfört dialogmöten med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden, samt Torshälla stads nämnd. Även barn- och utbildningsnämndens förskoleutskott och

näringslivsavdelningen på kommunledningskontoret har besökts. Jämställdhetsberedningen har också inhämtat kunskap från forskning, andra kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

Jämställdhetsberedningens förslag och åtgärder presenteras nedan under respektive temaområde. I linje med tidigare arbete med hållbar jämställdhet lyfts även ett par goda exempel per temaområde. Det är lika viktigt att hålla fast vid arbete som ger bra resultat, som att förbättra det som behöver utvecklas. Sist i rapporten finns förslag som inte direkt hör till något av de tre temaområdena, se rubriken Övergripande.

Beredningen ser fram mot fortsatt dialog med kommunstyrelsen om rapportens innehåll och hur Eskilstuna kommun ytterligare kan vässa sitt jämställdhetsarbete.

1. Jämställdhet i förskola och skola

Förslag från jämställdhetsberedningen

- **Utse kommunala pilotskolor/pilotförskolor.**

Utse skolor och förskolor med jämställdhetsprofil, för att driva på arbetet med att utveckla jämställdheten i förskolor och skolor i kommunen.

- **Ta krafttag för att förbättra flickors psykiska hälsa.**

Jämställdhetsberedningen ser en tendens till att skolans jämställdhetsarbete i alltför hög grad fokuserar på pojkarnas sämre betyg. Beredningen anser att det är mycket viktigt att även prioritera åtgärder för att komma till rätta med flickors sämre psykiska hälsa och höga stressnivåer.

Beredningen anser att det är viktigt att följa mätningar av upplevelse av trygghet och anmälda kränkningar ur könsperspektiv, samt att arbeta med förbättringar av detta. Arbetet med en likvärdig elevhälsa, samma tillgång till kuratorer och annan stödpersonal oavsett vilken skola eleven går på, bör prioriteras. Samarbetet med landstinget bör också utvecklas.

Beredningen poängterar också att i arbetet med att höja pojkarnas betyg är det viktigt att inte slentrianmässigt tillsätta mer resurser till pojkarna, då de ofta redan får mer även då de presterar sämre. Kartlägg: vem, får vad, på vilka villkor och varför? Observera att pojkar på traditionellt flickdominerade utbildningar inte har sämre betyg, snarare tvärtom! Flickor på traditionella pojkeprogram får inte i motsvarande grad bättre betyg. Genussystemet har betydelse! Viktigt att vara uppmärksam på och ständigt diskutera normer och värderingar hos lärarna.

- **Gör mer för att bryta de könssegregerade utbildningsvalen.**

Könsstereotypa normer begränsar individens frihet. Utbildnings- och yrkesval bör ske utifrån individens intressen och lämplighet, utan att begränsas av föreställningar om vad som är passande för en flicka eller en pojke. Enligt forskningen är könsfördelningen mest traditionell på gymnasiets yrkesförberedande program. Barn till lågutbildade föräldrar återfinns oftare på yrkesförberedande program med tydlig flick- respektive pojke-dominans. Kan förvaltningarna arbeta mer med att involvera föräldrarna i vägledningen inför utbildningsvalet?

- **Ställ krav på jämställdhetskompetens hos lärare.**

Eskilstuna måste våga ställa krav på jämställdhetskompetens vid rekrytering av lärare även när det råder brist på lärare. Kommunen behöver premiera jämställdhetskompetens på något sätt, till exempel via lönesättningen.

- **Utse förstelärare med uppdrag jämställdhet/genus**

Jämställdhetsberedningen har uppmärksammat att ingen av kommunens förstelärare inom grundskola och gymnasiet idag har jämställdhet/genus som sitt särskilda uppdrag. Ett effektivt

sätt att utveckla arbetet med jämställdhet i skolan vore att utse förstelärare inom området jämställdhet och genus på så många skolor som möjligt.

- **Analysera samtliga skolors likabehandlingsplaner ur ett jämställdhetsperspektiv.**
Ge barn- och utbildningsförvaltningen och Torshälla stads förvaltning i uppdrag att analysera samtliga skolors likabehandlingsplaner ur ett jämställdhetsperspektiv. Skolorna är enligt lag skyldiga att årligen ta fram en likabehandlingsplan. I arbetet med likabehandlingsplanerna ska årliga kartläggningar och analyser göras, vilket går hand i hand med åtagandet i kommunens årsplan avseende kartläggning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv.
- **Utveckla ett systematiskt jämställdhetsarbete i förskolan och skolan i hela kommunen.**
Utveckla ett systematiskt arbete för att sprida kunskap om metoder för och erfarenheter av jämställdhetsarbete i förskola och skola för hela kommunen.

Beredningen konstaterar att jämställdhetsintegreringsarbetet verkar ha kommit längst i förskolan, för att sedan avta i intensitet ju högre upp i skolsystemet barnen kommer. Det är problematiskt om förskolan lägger en bra grund med ett normbrytande och jämställdhetsintegrerat arbete, som sedan ”försvinner” ju äldre barnen blir. Jämställdhetsarbetet riskerar att inte bli hållbart.

Kunskap och erfarenheter behöver utbytas mellan förskolan och grundskolan, mellan grundskola och gymnasium, samt mellan olika förskolor och skolor. Det är viktigt att komma ihåg grundsärskolan och träningssärskolan, samt fritidshemmen i detta utbyte. När det gäller grundsärskolan och träningssärskolan kan säkert ett fruktbart utbyte även ske med vård- och omsorgsförvaltningens framgångsrika verksamheter Vi andas samma luft och V.I.P.

Goda exempel avseende jämställdhet i förskola och skola

Jämställdhetsberedningen vill lyfta fram **Torshälla stads förvaltning** som kommit långt i utvecklingen av helhetssyn och samverkan inom elevhälsan, vilket de också tänker är en av orsakerna till att eleverna höjer betygen år från år. De har noterat att flickor har lättare att nyttja elevhälsan på eget initiativ. Torshälla stads förvaltning presenterade vid dialogmötet med beredningen många goda exempel på genomförda kartläggningar och analyser av grundskoleverksamheten, bland annat avseende trygghet, resurser för särskilt stöd till flickor och pojkar, samt resurser för elevens val. Jämställdhetsberedningen rekommenderar att det sker ett utbyte mellan Torshälla stads förvaltning och barn- och utbildningsförvaltningen för gemensamt lärande och inspiration.

Ung Fritid Eskilstuna arbetar framgångsrikt med jämställdhetsintegrering sedan flera år tillbaka. De använder bland annat ett metodmaterial, **Machofabriken**, som är ett kreativt redskap att arbeta med jämställdhet och normkritik (se www.machofabriken.se). Jämställdhetsberedningen ser det som mycket positivt att **barn- och utbildningsförvaltningen** under hösten 2015 utbildat rektorer och pedagoger på högstadieskolor i Machofabriken. Beredningen kommer att följa fortsatt arbete med intresse.

2. Mäns våld mot kvinnor

Förslag från jämställdhetsberedningen

- **Anställ en centralt placerad kvinnofridssamordnare.**
Enligt en rapport från länsstyrelsen Stockholm är detta en framgångsfaktor i arbetet mot mäns våld mot kvinnor (se <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/nyheter/2014/Pages/kvinnofridssamordnare-en-framgangsfaktor.aspx>).
För att kvinnofridssamordnaren ska kunna bedriva ett arbete som kan vara ett stöd för och driva på arbetet i hela den kommunala organisationen behöver funktionen vara placerad på

kommunledningskontoret, men ha tät samverkan med socialtjänsten. Medel finns i den utökade ramen som kommunledningskontoret fick 2015 (667 000 kr).

Kvinnofridssamordaren ska ha praktisk kunskap av att arbeta med mäns våld mot kvinnor inom socialtjänsten, samt kunskap om att driva strategiskt förändringsarbete. Arbetet ska vara tätt kopplat till kommunens övriga jämställdhetsintegreringsarbete.

- **Utbilda personal om relationen och skillnaderna mellan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.**

Personal inom berörda förvaltningar bör ha kunskap om relationen, beröringspunkterna och skiljelinjerna mellan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Särskilt viktigt är det att personal inom myndighetsutövning inom socialtjänst och vård- och omsorgsförvaltningen har denna kunskap.

Jämställdhetsberedningen har uppmärksammat ett behov av att inom kommunens organisation öka kunskapen om skillnader och likheter, samt gränserna mellan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Att kommunen har en särskild handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor anses i en del av ovan nämnda verksamheter vara ”för snävt” och upplevs omodernt. Det tyder på en brist på kunskap om vad som är vad av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Mäns våld mot kvinnor är ett strukturellt samhällsproblem som inte bara drabbar kvinnor som lever i relationer där våld förekommer. Det är ett demokratiskt problem och ett problem som begränsar i princip alla kvinnors liv, hur de rör sig i det offentliga rummet och uttrycker sig i den virtuella världen. I begreppet ingår även hedersproblematik/-hedersvåld, att riskera att bli gift mot sin vilja, prostitution och trafficking. Att arbeta mot mäns våld mot kvinnor är ett av Sveriges jämställdhetspolitiska mål.

Våld i nära relationer kan även drabba män, samt barn av båda könen. Våld kan förekomma även i samkönade relationer.

För ett effektivare arbete i linje med den av kommunfullmäktige antagna handlingsplanen ”Eskilstuna – en FriStad för kvinnor 2015-2017”, och en bredare samsyn, är det viktigt att chefer och medarbetare förstår vad som skiljer och vad som förenar arbetet mot mäns våld mot kvinnor och arbetet mot våld i nära relationer.

- **Säkerställ att kunskap om makt och maskuliniteter finns med i det behandlande och stödjande arbetet med våldsoffer och våldsutövare, samt inom myndighetsutövningen.**

Kunskap om makt och maskuliniteter har börjat användas i det förebyggande arbetet mot våld. Enligt ledande experter på området, till exempel Josefin Grände, saknas dock kunskap om makt och maskuliniteter och dess koppling till våld ofta i det behandlande arbetet med våldsoffer och våldsutövare.

Verksamheten måste alltid utgå från skyddsaspekten och riskanalyser måste göras i alla fall där arbete görs för att våld ska upphöra i olika familjesystem. All verksamhet bör ha som mål att öka den våldsutsattas makt. Våld är makt, inte bara ett redskap att få makt. Där det finns våld, finns makt och förtryck. Verksamheten behöver fråga sig hur de kan arbeta för att hindra våldsutövaren från att upprätthålla makt och kontroll. Särskild kunskap och särskilda metoder behöver användas när det rör sig om hedersrelaterat våld.

- **Besluta att Eskilstuna kommun ställer sig bakom initiativet Huskourage och ge Kommunfastigheter AB i uppdrag att införa policyn i sitt bostadsbestånd.**

Huskourage är ett initiativ med mål att förhindra våld i nära relation genom att ge grannar verktyg att agera. Det är en policy som säger att grannar inte ska ignorera om de känner oro för att någon i trappuppgången råkar illa ut. Att anta policyn kostar inget. Flera kommuner och större bostadsbolag har redan ställt sig bakom initiativet. Se www.huskourage.se

- **Stärk könsperspektivet i socialförvaltningens utvecklingsarbete mot våld i nära relationer.**

Socialförvaltningen har ett pågående projekt att utveckla arbetet mot våld i nära relationer, Förändra radikalt, som IFO (individ och familjeomsorgen) ansvarar för. Det är ett utvecklingsprojekt som ska leda till bättre stöd och service till våldsutsatta kvinnor och män, samt även barn, och våldsutövare, oavsett kön. Förvaltningen vill genom projektet som präglas av aktiv brukarmedverkan få svar på frågan om man ger rätt insatser (tillgodoser brukarens behov) och hur de upplevs av brukaren.

Beredningen vill poängtera vikten av att ha med ett könsperspektiv i utvecklingsarbetet. En oro finns från beredningens sida att de förhållandevis fåtal brukarröster projektet lyckas fånga får väga för tungt i arbetet med att förändra organisation och verksamhet för våldsutsatta och våldsutövare, samt att könsperspektivet saknas. Det är viktigt att ha med kunskap och statistik om hur många kvinnor respektive män som är våldsutsatta respektive våldsutövare i utvecklingsarbetet. Det är också viktigt att forskning och erfarenhetsbaserad kunskap om mäns våld mot kvinnor vägs in med samma tyngd som brukarrösterna i utvecklingsarbetet.

- **Utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld, inklusive gift mot sin vilja och kvinnlig könsstympning.**

För ett tiotal år sedan var Eskilstuna Sverigeledande i detta arbete, men de senaste åren har arbetet inte prioriterats. Tidigare fanns ett kommunövergripande nätverk för dessa frågor, men det existerar inte längre. Med tanke på Eskilstunas befolkningsstruktur är det angeläget att arbetet återupptas. Ett systematiskt arbete som innehåller både förebyggande och behandlande delar, skydd, råd och stöd, behöver utvecklas. Det kan vara en av arbetsuppgifterna för en kvinnofridssamordnare i samverkan med bland annat socialtjänsten, barn- och utbildningsförvaltningen och Ung Fritid.

- **Förstärk arbetet mot mäns våld mot kvinnor och det våldsförebyggande arbetet i verksamheter som möter barn och unga.**

Beredningen uppmärksammade brist på kunskap om mäns våld mot kvinnor och kommunens handlingsplan vid dialogmötena med barn- och utbildningsförvaltningen och dess förskoleutskott. Vid dialogmötet med Torshälla stads nämnd hanns frågorna om mäns våld mot kvinnor inte med. Beredningen har heller inte, trots upprepade påstötningar, inte fått svar på frågorna från Torshälla.

Skolan och förskolan har en stor uppgift i det våldsförebyggande arbetet för att våld aldrig ska uppkomma. Det förebyggande arbetet ska särskilt prioriteras under handlingsplanen "Eskilstuna – en FriStad för kvinnors" giltighetstid, 2015-2017. Skolan och förskolan behöver även ha kunskaper om mäns våld mot kvinnor för att upptäcka och kunna hjälpa barn som lever i familjer där våld pågår. På Mälardalens högskola finns en av Sveriges främsta forskare inom mäns våld mot kvinnor och barn, professor Maria Eriksson. Samverkan bör utvecklas med högskolan inom detta område.

- **Pröva möjligheten att flytta på förövaren istället för den utsatta i samband med mäns våld mot kvinnor.**

Detta ska göras utifrån en riskbedömning av situationen och vilket skydd den/de våldsutsatta behöver.

- **Utveckla Trygga Eskilstunas arbete ur könsperspektiv**

Ge Trygga Eskilstuna i uppdrag att ta fram könsuppdelad statistik och analyser ur könsperspektiv av alla typer av brottslighet som man arbetar för ska upphöra. I uppdraget bör också ingå att utveckla trygghetsarbetet ur könsperspektiv. Tydliggör att arbetet mot mäns

våld mot kvinnor är en del av arbetet inom Trygga Eskilstuna. Trygghetsarbetet behöver bekönas, så att vi tydligare ser vilka som är förövare och utsatta för våld i Eskilstuna.

- **Utveckla samarbetet med Polisen i frågor om prostitution och människohandel/trafficking.**

Socialförvaltningen berättade vid dialogmötet med jämställdhetsberedningen att problem med prostitution och människohandel finns i Eskilstuna, främst handlar det om unga flickor. Flickor som utnyttjas av kriminella gäng, men också av människohandlare som för bort dem, drogar dem och utnyttjar dem.

Goda exempel arbete mot mäns våld mot kvinnor

Eskilstuna kommuns **V.I.P.-program** på vård- och omsorgsförvaltningen är ett unikt våldsförebyggande program som kommunen äger rättigheterna till. V.I.P står för Viktig Intressant Person och programmets syfte är att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionsvariationer. I programmet arbetar man i studiecirkelform och deltagarna får på olika sätt öva på att ha huvudrollen i sitt eget liv. Under 2016 startas en ny daglig verksamhet/sysselsättning där brukarnas uppdrag kommer att handla om att jobba med frågor om våld i nära relationer mot personer med funktionsvariationer. V.I.P-verksamheten har rönt stort intresse nationellt.

3. Jämställd arbetsmarknad- och näringsliv

Förslag från jämställdhetsberedningen

- **Se över köreglerna för dem som tackar nej till förskoleplats.**

I dagsläget råder brist på förskoleplatser. Det i kombination om 4-månadersgarantin gör att många vårdnadshavare får erbjudande om förskoleplats väldigt långt från sin bostad. Om vårdnadshavaren tackar nej till erbjudande hamnar de i en annan kö där det tar mycket lång tid att få ett nytt erbjudande om förskoleplats. Det är ett jämställdhetsproblem eftersom det faktum att familjen saknar förskoleplats oftast drabbar kvinnor, inte sällan invandrade kvinnor. Jämställdhetsberedningen ser ett behov av att utveckla samverkan mellan förvaltningar som har hand om förskolan och vuxenutbildningen/SFI.

- **Utveckla samverkan avseende nyanländas inträde på arbetsmarknaden, och språkutbildning.**

Enligt uppgifter till jämställdhetsberedningen sker ingen aktiv samverkan idag mellan barn- och utbildningsförvaltningen och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen avseende dessa frågor, vilket främst drabbar kvinnor.

- **Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i alla insatser för att etablera nyanlända och invandrade kvinnor och män på arbetsmarknaden.**

Goda exempel finns på hur ett jämställdhetsperspektiv integreras i talträningssamarbetet på SFI, men utvecklingspotential finns. Metodstöd för jämställdhetsintegrering av arbetet med att etablera nyanlända kvinnor och män på arbetsmarknaden finns och bör användas i den myndighetssamverkan där kommunen ingår och som Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för (lokala överenskommelser).

- **Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i alla arbetsmarknadsinsatser**

Exempel på arbetsmarknadsinsatser är feriepraktikplatser för flickor och pojkar i åk 9 respektive 2 på gymnasiet, trainee och de nya ungdomskontrakten.

Att integrera ett jämställdhetsperspektiv handlar dels om att säkra att exempelvis feriepraktikplatserna fördelas så jämnt som möjligt mellan flickor och pojkar, så att båda könen får del av kommunens resurser. För många flickor och pojkar är detta deras första

arbetslivserfarenhet. Men det handlar också om att utveckla arbetet med att bryta den traditionella könsfördelningen på de olika insatserna som erbjuds ungdomar och trainees.

- **Säkerställ ett jämställdhetsperspektiv i näringslivsutvecklingsarbetet**

Jämställdhetsberedningen tänker bland annat på fortsatt arbete med affärsplan Eskilstuna, etablering av YH-utbildningar, styrelseutbildningar, affärsutvecklingsprogram och arbetet med att säkra etableringar av nya företag på orten. Det är mycket viktigt att näringslivsutvecklingsarbetet är till gagn för både kvinnor och män i Eskilstuna.

Goda exempel avseende jämställd arbetsmarknad och näringsliv

Näringslivsavdelningen vid kommunledningskontoret har på ett förtjänstfullt sätt påbörjat ett jämställdhetsintegreringsarbete. Avdelningens arbete kartläggs och analyseras ur jämställdhetsperspektiv. Det leder till en positiv utveckling av Eskilstuna kommuns strategiska näringslivsarbete och bidrar aktivt i arbetet med att differentiera Eskilstunas näringsliv och arbetsmarknad. Jämställdhetsberedningen poängterar att det är av yttersta vikt att jämställdhetsintegreringsarbetet fortsätter och utvecklas ytterligare av den nytilträdde näringslivsdirektören.

Munktell Science Park har som första science park i Sverige anställt en jämställdhetsutvecklare under 2015. Ett spännande utvecklingsarbete har påbörjats och jämställdhetsberedningen kommer med intresse att följa utvecklingen framöver.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen har en utmärkt jämställdhetsintegreringsplan, antagen i nämnden, som har tydliga kopplingar till kommunens övergripande handlingsplan ”På spaning efter jämställdheten”. Flera exempel på jämställdhetsarbete i ordinarie verksamhet lyftes då jämställdhetsberedningen träffade presidiet, bland annat från verksamheten Nuevo, som arbetar med arbetslösa ungdomar. De har gjort kortfilmer om bemötande ur jämställdhetsperspektiv, som de använder för att diskutera jämställdhet med de unga kvinnor och män som deltar i verksamheten. Nuevos jämställdhetsombud tog initiativ till filmerna utifrån undersökningar om ungdomarnas upplevelser av verksamheten. Detta pekar också på vikten av att i alla verksamheter ha personer med särskild kompetens och ett särskilt uppdrag att driva på jämställdhetsarbetet.

Övergripande

Förslag från jämställdhetsberedningen

- **Skärp uppföljningen av hur mycket personella och ekonomiska resurser som respektive förvaltning och bolag avsätter för att arbeta med jämställdhetsintegrering.**

Kravet finns med i årsplan 2016 och även tidigare årsplaner. Kommunstyrelsen bör begära in en detaljerad redovisning av avsatta personella och ekonomiska resurser, samt jämställdhetsintegreringsplaner, från samtliga förvaltningar och bolag. Om lokal processledare saknas så ska förvaltningen/bolaget också redovisa en plan för införande av en sådan. Beredningen föreslår att redovisningen bör vara kommunstyrelsen tillhanda till den 30 juni 2016.

Eskilstuna har en Sverigeledande position i jämställdhet. Det bygger bland annat på att kommunen har en fastslagen organisation för jämställdhetsintegreringsarbetet, med politisk styrgrupp, central processledning och lokala processledare.

Jämställdhetsberedningen har noterat att det saknas lokala processledare i hälften av förvaltningarna (arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen, konsult- och uppdrag, miljö- och räddningstjänstförvaltningen, socialförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen) och i alla bolag utom ett (Munktell Science Park). Det gör att det framgångsrika arbetet riskerar att försvinna/tappa fart.

Jämställdhetsberedningen anser också att barn- och utbildningsförvaltningen i förhållande till sin storlek har ett för litet processledarstöd. För förskolans del skulle ett uttalat uppdrag att arbeta med jämställdhet för de pedagogiska utvecklarna kunna vara ett förslag till lösning.

- **Förstärk jämställdhetsfokuset inom kommunens HR-arbete.**

Eskilstuna kommun är Sverigeledande inom jämställdhetsintegreringsarbetet som rör brukare och invånare. Kommunen var tidigare i samma position inom jämställdhetsarbetet ur arbetsgivarperspektiv, men har tappat den positionen.

För att få till en jämställd kultur, där alla chefer och medarbetare i ord och handling visar att vi vill jämställdhet, varje dag och året om, behöver jämställdhetsarbetet inom kommunens HR-arbete förstärkas. Ett värdefullt stöd i arbetet vore om jämställdhetsberedningen fick tillgång till en sakkunnig från HR-sidan.

- **Utveckla samverkan kring jämställdhetsintegrering på kommunledningskontoret.**

Ledningen bland tjänstemännen på kommunledningskontoret bör utveckla sin samverkan med sakkunniga tjänstemän i beredningen för att förbättra kvaliteten ur jämställdhetsperspektiv.

Beredningen har till exempel vid flera tillfällen reagerat på bildval i kommunens styrande och årligen återkommande skrifter. Jämställdhetsberedningen och dess sakkunniga tjänstemän kan vara behjälpliga att granska bild och text innan tryck. Sakkunniga tjänstemän står också, tillsammans med förvaltningarnas lokala processledare, till förfogande för utbildningsinsatser för förvaltningsledningar och andra strategiska nyckelpersoner. Jämställdhetsberedningen påminner också förvaltningar och bolag att använda det koncerngemensamma utbildningsmaterialet ”Jämställdhet i utåtriktad verksamhet”.

- **Utbilda kommunrevisionen i jämställdhet**

Med kunskaper om jämställdhet kan kommunrevisionen införliva ett jämställdhetsperspektiv i all sin granskning av kommunens verksamhet, vilket leder till att granskningen av hur effektivt kommunen använder sina resurser blir ännu skarpare.

- **Utred tillämpningen av riktlinjerna för de förtroendevaldas barnomsorg**

2008 lades en motion från miljöpartiet om insatser för att skapa jämlika villkor för nyblivna föräldrar med förtroendeuppdrag (KSKF/2008:225). Beslutet i kommunfullmäktige den 28 januari 2010 innebar att motionen bifölls och att reglerna för ersättning till närstående skulle utredas. Någon sådan utredning har enligt kommunledningskontoret inte genomförts. Mycket har också hänt sedan 2008. Bland kommunens förtroendevalda och kommunalråd finns ett flertal med minderåriga barn i olika åldrar. Olika insatser har gjorts för att underlätta för kvinnor och män att kombinera politiska uppdrag med ansvar för barn. Men mer behöver göras för att Eskilstuna ska vara en modern och jämställd organisation för förtroendevalda! Det finns ett stort behov av att genomföra en större översyn av kommunens regler avseende förtroendevaldas rätt till barnomsorg vid politiska uppdrag. I beredningen av ovan nämnda motion nämndes bland annat möjligheten att använda anställda timvikarier inom barnomsorgen för att underlätta för förtroendevalda småbarnsföräldrar att delta i politiska möten. Utredningen bör omfatta både fritidspolitiker och heltidspolitiker. Utredningen bör ha ett starkt barnperspektiv.

Jämställdhetsberedningen föreslår att kommunstyrelsen ger arvodeskommittén i uppdrag att omgående utreda förtroendevaldas rätt till barnomsorg vid politiska uppdrag.

Jämställdhetsberedningen är gärna behjälplig i utformningen av uppdraget.

- **Utveckla förtroendevaldas möjligheter att delta i politiska möten genom att organisera möten på dagtid**

Kvinnor och män tar olika ansvar för obetalt omsorgsarbete, vilket påverkar möjligheterna att delta i det politiska livet. Ofta förläggs möten av gammal vana på samma tider och många politiska möten genomförs på kvällstid. Det begränsar kvinnors möjligheter att delta.

Jämställdhetsberedningen uppmanar alla – förtroendevalda och tjänstemän – som organiserar möten där politiker förväntas delta att (om-)pröva mötestiderna ur ett jämställdhetsperspektiv.

- **Skicka alla interna kommunala remisser från kommunstyrelsen till jämställdhetsberedningen**

Remissförfarandet är ett sätt att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv införlivas inom för kommunen viktiga ärenden. Därför önskar jämställdhetsberedningen få ta del av samtliga interna kommunala remisser som sänds ut från kommunstyrelsen.

- **Se till att bokslutsberedningen inte förläggs den 8 mars.**

Ett av jämställdhetsberedningens uppdrag är att se till att Eskilstuna kommun uppmärksammar den internationella kvinnodagen, 8 mars. Beredningen och tjänstemän från kommunens förvaltningar är aktiva och deltar i aktiviteterna den 8 mars. Däremot har ledande politiker i kommunstyrelsen och ledande tjänstemän oftast svårt att delta, eftersom bokslutsberedningen brukar förläggas just till den 8 mars. Jämställdhetsberedningen anser att det är önskvärt att ledande politiker i kommunstyrelsen och ledande tjänstemän deltar mer aktivt i de arrangemang som kommunen själv, men även andra organisationer, genomför i samband med 8 mars. Det är ett sätt att i aktiv handling visa att Eskilstuna kommun tar jämställdhetsfrågorna på allvar och ett tillfälle till dialog och möten med kommunens invånare.

För att detta ska fungera föreslår jämställdhetsberedningen att bokslutsberedningen från och med 2017 inte förläggs den 8 mars. Jämställdhetsberedningen föreslår att kommunstyrelsen ger kommunledningskontoret i uppdrag att säkerställa detta.

- **Starta fler familjecentraler i samverkan med landstinget och utveckla jämställdhetsintegreringsarbetet på befintliga och nya familjecentraler.**

Familjecentralerna är viktiga ur många perspektiv. Barn som inte går i förskola kan få ta del av viss pedagogisk verksamhet där. På familjecentralen kan man arbeta både med grupper och enskilda, med frågor om föräldraskap, mänskliga rättigheter och vad man som förälder får och inte får göra vid uppfostran av sina barn.

Goda exempel finns avseende särskilda insatser där tolk använts, vilket har lockat fler till centralerna. Det finns forskning som visar att de somaliska kvinnorna är extra viktiga att nå i arbetet mot radikalisering, det är en viktig uppgift som kan hanteras på familjecentralerna. Socialförvaltningen kunde vid jämställdhetsberedningens besök inte redovisa någon statistik över hur många kvinnor och män som nås av föräldrautbildningarna som hålls på familjecentralerna. Beredningen poängterar att det är viktigt att veta vilka som kommer till familjecentralerna, både ur könsperspektiv men också utifrån klass, etnicitet osv.

Familjecentralerna behöver arbeta med att stärka jämställdhetsarbetet, bland annat för att nå fler män/pappor.

- **Utred om särskilda HVB-hem bör finnas för ensamkommande flickor.**

Det kan dels behövas eftersom fördelningen mellan antalet ensamkommande flickor och pojkar är väldigt skev. Under 2015 var 99 procent av de ensamkommande flyktingbarnen pojkar. Utredningar och forskning visar också att ensamkommande flyktingflickor ofta utsatts för övergrepp under vägen till Sverige, att de ofta är mycket traumatiserade, att de behöver mer läkarvård än pojkarna och att de har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden än ensamkommande pojkar. De flesta ensamkommande flickor placeras i familjehem och beredningen undrar om det är den bästa lösningen.

- **Kartlägg och analysera insatser, vårdkostnader och vårdbehov för unga kvinnor och män ur ett könsperspektiv.**

Jämställdhetsberedningen är bekymrad över de höga och ökande vårdkostnaderna för unga kvinnor och män för socialförvaltningen och Torshälla stads förvaltning. Ingen könsuppdelad statistik kunde redovisas av socialförvaltningen vid beredningens dialogmöte. Kunskap finns om att de flesta som omhändertas för vård är pojkar, men flickornas antal ökar snabbt. Här behöver en kartläggning och analys ur könsperspektiv göras omgående för att besvara frågan ”vem, får vad, på vilka villkor och varför”? Vilka insatser görs och när görs de för flickor och pojkar? Såväl effektivare resursanvändning som minskat mänskligt lidande kan bli resultatet av analysen.

- **Följ upp hur härbärgesverksamheten fungerar och kan utvecklas ur ett könsperspektiv.**

När Eskilstuna kommun nu satsar på att stödja en utvecklad härbärgesverksamhet är det viktigt att ha med ett könsperspektiv. Vid dialogmötet med socialförvaltningen framkom uppgifter om att kvinnoavdelningen på härberget var så gott som tom, medan männens avdelning var fullbelagd och med kö. Behovet finns även hos kvinnorna, men man visste inte orsaken till varför de inte kommer. Det är något som socialförvaltningen behöver undersöka och se över om det kan vara knutet till en känsla av otrygghet på härberget eller de andra brukarna. Enligt ett reportage i Sveriges radio P4 Sörmland i början av januari 2016 bekräftas bilden av hemlösa kvinnors otrygghet på härberget. Det är viktigt att utveckla härbärgesverksamheten så att den fungerar för både kvinnor och män, så att både hemlösa kvinnor och män får del av kommunens satsning/resurser.